

УДК 316

Півторак Д.В.¹, Коваль В.М.²

¹студент групи УФКС-220 НУ «Запорізька політехніка»

²старш. викл. кафедри філософії НУ «Запорізька політехніка»

КРИЗА ПАТРІАРХАЛЬНИХ ВІДНОСИН У СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Криза сучасного світу є кризою загального для людства соціального ладу – патріархату. Його проявами стали світові війни, революційні рухи, кризовий стан сучасної цивілізації. Відбуваються фундаментальні зміни, пов'язані з посиленням ролі жінок у суспільстві. Дедалі актуальнішим стає перехід до нової, глобальної цивілізації.

Стародавні цивілізації, і особливо античність, показали можливості патріархату, його позитивні та негативні сторони. За технічним рівнем вони

просунулися далеко вперед, що дозволило створити грандіозні інженерні споруди. Сформувалося уявлення про демократію, було отримано багатий практичний досвід її здійснення. Разом про те життя суспільства було ускладнено численними війнами, зберігалися соціальне нерівність чоловіків і жінок і широке поширення рабства. Пріоритет військової справи як чоловічого заняття давав можливість чоловікам відігравати провідну роль у суспільстві. Не можна виключати, що цьому сприяло утворення парної сім'ї, яка змінила ранні форми шлюбу та дозволила закріплювати лідерство, що переходить у панування чоловіків над жінками, на соціальному мікрорівні

Історичний феномен шлюбу та особливо його жорсткі церковні форми, з часів середньовіччя є переважно про демографію. І це стосується всіх світових культурних та релігійних традицій. Висока смертність та низьке виживання взагалі були, притаманні всім країнам та народам. Існувала дуже висока смертність, яка визначила потребу у виживанні та в високій родючості. Найефективніший спосіб спровокувати цю родючість змусити батьків культивувати своє потомство. Для цього існували церковні закони, які трактували високо - моральні норми поведінки.

Але як тільки зовнішні чинники та прогрес призвели до формування промислового суспільства, інститут шлюбу негайно змінюється. Наприклад, поява доказової медицини зменшує смертність. Особливо дитячу, а також зменшує ризик смертності у жінок. З'являється ефективна контрацепція, починається її масове використання та формування первинної контрацептивної культури. І це все означає, що секс більше не означав обов'язкового ризику вагітності. Секс не може прирівнюватися до шлюбу він може на фізіологічному рівні об'єднувати. Сам шлюбний союз вже не був єдиною формою сексуальних відносин. Навіть народження дитини вийшло за рамки шлюбних факторів.

І це все абсолютно нова реальність. Потім на рубежі 19-20 століть відбулася справжня сексуальна революція.

Дві світові війни сильно послабили патріархат, завдавши йому ще одного нищівного удару: загибель на фронті десятків мільйонів молодих чоловіків серйозно підірвала його людський потенціал. Потреба економіки воєнного часу у робочих руках сприяла масовому залученню жінок на виробництво. Вони прийшли не лише на заводи та фабрики, а й у інші сфери діяльності. Багато професій, які раніше вважалися чоловічими (лікар, вчитель, продавець, бухгалтер), набули жіночої особи. Зміцнення соціального становища жінок сприяло тому, що наступним кроком стало здобуття ними та розширення політичних прав. Таким чином, у першій половині XX ст. у світі склалися соціально-політичні умови, що дозволили жінкам впевнено конкурувати із чоловіками.

Криза сім'ї, як інститут, є очевидною до кінця 70-х років XX століття. Це виявляється надзвичайно високим (до половини кількості укладених шлюбів) рівня розлучень та зростаючої частки неповних сімей, у народжуваності, що значно нижче, ніж населення, необхідне для «відтворень». Інші прояви кризи є витісненням нормального шлюбу з «спільним житлом», появою «тих же секс-шлюбів».

Популярність політичних теорій, які в своїй більшості співвідносяться до ліберальних кіл, навпаки, вважають, що сьогодні сімейні відносини стають найбільш зручними та адекватними. Одним з наслідків лібералізму є «гендерна рівність», яка на думку критиків лібералізму призводить до знищення інституту патріархальної сім'ї (практика одностатевих шлюбів).

З розвитком технологій знищується старий економічний базис - сім'ї як осередку суспільства. Тобто, сім'я не обов'язково перестає бути виробничою одиницею. Але сім'я перестає бути найменшою одиницею виробництва та єдино необхідною умовою повноцінного господарювання, як раніше. Тобто сім'я в її традиційній формі, переставши бути осередком економічним і втративши свого історичного базису, поступово перестає бути і соціальним осередком суспільства.

Юнаки та дівчата переоцінюють значення кохання у дошлюбний період та недооцінюють у шлюбі, сім'ї. З цього випливає, що молодь сприймає сім'ю як перешкоду почуттям, вважають, що сім'ю треба створювати лише через необхідність, а не з почуттів. Як вже було сказано, розширена сім'я трьох поколінь і, зокрема, патріархальна сім'я, практично зникла.